

Let op: Tijdens de coronacrisis is het aantal misleidende en ronduit schadelijke samenzweringstheorieën toegenomen. Maar soms zijn ze moeilijk te herkennen. En wat doe je ertegen?

Is het een samenzweringstheorie?

1. Check de AUTEUR: wie schrijft dit en waarom?

ONWAARSCHIJNLIJK

- De auteur heeft erkende kwalificaties en referenties op dit gebied
- De auteur noemt feiten die ik kan controleren en bewijzen uit wetenschappelijk en universitair onderzoek

WAARSCHIJNLIJK

- De auteur noemt zichzelf een expert op het gebied, maar is niet aangesloten bij een organisatie of instelling van naam
- De auteur zegt kwalificaties te hebben, maar die zijn inmiddels achterhaald, of niet te controleren

2. Check de BRON: is die betrouwbaar en bekend?

ONWAARSCHIJNLIJK

- De bron is al door verschillende gezaghebbende media geciteerd
- De informatie is bevestigd door diverse wetenschappers of academici
- De bron en de beweringen zijn bevestigd door onafhankelijke factcheckers

WAARSCHIJNLIJK

- De bron van de informatie is onduidelijk
- De informatie wordt alleen verspreid door zelfverklaarde experts
- De bron en de beweringen zijn niet bevestigd en zelfs ontkracht door onafhankelijke factcheckers

3. Check de TOON en de STIJL: is het bericht genuanceerd en evenwichtig, of eenzijdig en sensationeel?

ONWAARSCHIJNLIJK

- De auteur is niet bang om ingewikkelde aspecten te bespreken, en zelfs tegenstrijdige perspectieven
- De auteur geeft toe niet alles te weten
- De toon is objectief en zakelijk

WAARSCHIJNLIJK

- De auteur presenteert de informatie als de enige waarheid
- De auteur roept vragen op maar geeft geen antwoorden
- De auteur demoniseert de zogenaamde samenzweerders
 - De toon is subjectief en emotioneel
- Er worden emotionele beelden of anekdotes gebruikt als illustratie

Wat is een echte samenzwering?

Er bestaan wel degelijk samenzweringen, groot en klein. Meestal draait het daarbij om losstaande gebeurtenissen of personen, bijvoorbeeld een moordaanslag of staatsgreep. Ze worden aan het licht gebracht door klokkenluiders en de media met controleerbare feiten en bewijzen.

Een voorbeeld van een echte samenzwering? In 2006 oordeelde het U.S. District Court in Washington DC (VS) dat grote tabaksbedrijven zich schuldig hadden gemaakt aan een samenzwering. Decennialang hadden zij bewijzen voor de gezondheidsrisico's van roken geheim gehouden om de verkoop te bevorderen. (LA Times, 2006)

Check je bronnen. Bij twijfel, niet delen. Stop de theorieën. #DenkVoorJeDeelt